

רשימות ושמועות

גליון 486

שייט בקיאים במקום מעורב

ברצוני לעורר על תופעה כאובה ביותר בציבור החרדי, כאשר בכל שנה בימי בין הזמנים רבים וטובים (משפחות וקבוצות גדולות של ארגונים וכדומה) הולכים לעשות שייט בקיאים, ולמיטב ידיעתי כפי שרבים אמרו לי רוב ככל המקומות הללו נגועים בפריצות נוראה, ולא זו בלבד אלא שאנשים שהולכים לשם מוצאים את עצמם במקום שהוא לא פחות מחוף ים מעורב רח"ל.

ומעולם לא הבנתי כיצד אנשים מורים לעצמם היתר בזה, הלא מכניסים את עצמם בידיים למקום של פריצות אשר בודאי נכשלים במראות אסורות ועוברים בלאו דאורייתא ד'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', וידוע שלא זו גורר אחריו עוד עבירות נוספות כמו הרהורי עבירה שהוא לאו נוסף מהתורה של 'ונשמרת מכל דבר רע', ועוון פגם הברית ועוד.¹

ונראה ברור של"ש בזה ההיתר של 'ליכא דרכא אחרינא' (ב"ב נו. ובפוסקים) דכ"ז שייך רק כשהולך בדרכו ויכול להישמר ע"י שיעשה השתדלות גדולה לשמור על עיניו, משא"כ באותם שהולכים לעשות שייט בקיאים שמתעכבים שמה הרבה זמן ולא תיתכן מציאות כזאת לשמור על העיניים במצב שכזה.

וסימוכין לדברינו, דהנה ידוע שמרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה אה"ע ח"א סוף סי' נו) התיר לאדם שצריך להתרחץ מטעמי בריאות בים מעורב כאשר אין לו אפשרות למצוא ים נפרד, כשסובר שלא יבוא לידי הרהור, דבכה"ג חשיב ליכא דרכא אחרינא. אבל מרן הגר"ע יוסף זצ"ל (יחווה דעת ח"ה סי' סג) כבר כתב לחלוק עליו דלא הותר היכא דליכא דרכא אחרינא אלא כשעובר דרך העברה בעלמא שאפשר לו שלא הסתכל במכוון בנשים העומדות על הכביסה, אבל ללכת להתרחץ

¹ וכשדיברתי על כך עם אנשים, השתוממתי לראות כמה תמימים הם ולא מודעים לחומרת הדברים, ועל כן ראיתי לנכון להאריך במאמר זה, ואם הצלחנו להשפיע ולו במשפחה אחת, והיה זה שכרנו.

בים מעורב של פינות שהוא פונה נפגש בפריצות נוראה וא"א להימנע מהסתכלות ומלבוא לידי הרהורי עבירה במשך שהותו שם, בודאי שאסור ואין להקל בזה כלל. הרי להדיא שחילק ביחודה דעת בין כאשר הולך בדרכו למקום שמתעכב שם, ופשוט².

ולענ"ד לאור חילוק הנ"ל נראה דישנם כמה אופנים דאף בליכא דרכא אחרינא, אין להתיר בשום אופן.

א'. נראה גם שאין שום היתר בעולם להשתמש באינטרנט פרוץ גם כאשר האדם נצרך לצורך פרנסתו ואין לו אפשרות אחרת (כגון שהסינון יחסום לו את הגישה לעסקיו, או שבמקומו אין סינון וכדומה) דפשיטא של"ש לומר בזה 'ליכא דרכא אחרינא', דהיות ומחזיק באופן קבוע במכשיר הזה, לא יתכן שלא יכשל במראות נגעים. וגם ידוע שבאינטרנט פרוץ קופצים בכל כמה רגעים תמונות של פריצות ואין שליטה ע"ז, ופשוט שאסור בתכלית האיסור. מה גם שאינטרנט פרוץ גרוע הרבה יותר מחוף ים מעורב בגלל הזוהמה והתועבה האיומה המצויה בו.

ב'. עוד נראה שאין היתר לאדם לעבוד במקום שמצויות שם נשים שאינן צנועות, וזאת גם באופן שאין לו עבודה אחרת מלבד עבודה זו, דכאמור ל"ש לומר כאן 'ליכא דרכא אחרינא', כיון שאינו כמו דרך שיכול ע"י השתדלותו לשמור על עיניו, אבל בעבודה שהוא מקום קבוע וקשה מאד במשך כל היום לשמור על עצמו, ככה"ג אסור בכל אופן שבודאי יבוא לידי הרהורי עבירה. [ומלבד זאת שבמקומות עבודה מהסוג הזה, ישנם עוד בעיות של ניבול פה וקריאה בשם הפרטי ושאילת שלום בין העובדים ועוד].

ונראה ברור שגם האגרות משה יודה שהליכה לשייט בקיאקים אינה מותרת, שכן ההיתר שלו הוא באדם שנצרך ללכת לים מטעמי בריאות, והיות ואין לו אפשרות למצוא ים נפרד, חשיב ככה"ג ליכא דרכא אחרינא, משא"כ הכא הוא יכול שלא ללכת לקיאקים, ואף שרבים אוהבים את האטרקציה הזאת מאד, ואולי אפילו נצרך להם, אך עדיין אינו מטעמי בריאות ופשיטא שא"א להתיר דבר כזה גם לדעתו³. בפרט שיש הרבה אטרקציות אחרים שאפשר ליהנות מהם לא פחות.

² וכסברת היחודה דעת כן כתב גם מנפשיה בחשוקי חמד (שבת סד.) למרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. וכ"כ בילקוט יוסף (סי' עה) ע"ש.

³ לאחרונה שמעתי מהג"ר בנימין חותה שליט"א שנשאל משיבה של כמה מאות בחורים שנסעו לקמפ בבין הזמנים, והיתה להם תוכנית באחד הימים לקום מוקדם בבוקר ולהתפלל בנץ בציון הרשב"י ולאחר מכן ללכת לשייט בקיאקים בשעות המוקדמות של הבוקר (סביבות 7:30-9:30) כאשר המקום ריק מאדם וכך לא נתקלים במראות אסורות. אלא שתוכניות לחוד ומעשים לחוד, ובפועל

ולענ"ד עוד נראה דיתכן ואף מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל לא התיר לאדם צעיר אף שהוא לצרכי רפואה, שכן כתב בדבריו בזה"ל: 'וכן אם צריך לרפואה להיות אצל הים נמי אם סובר שלא יבוא לידי הרהור מותר להיות שם אם אינו מוצא מקום ושעות שאין שם נשים, ואם אינו בטוח צ"ע לדינא'. הרי שהדגיש בדבריו שהוא סבור שלא יבוא לידי הרהור, ואם אינו בטוח בעצמו צ"ע לדינא.

ונראה דאדם שהוא רווק וצעיר לימים לא יכול לסמוך על עצמו בשום אופן, שכן אלו השנים שבהם היצר הרע מפריע לו תדיר בענייני קדושה והרהורי עבירה, וכבר כתב רבינו המאירי (יומא לח: ע"ז יט. ועוד) 'זמן הבחורות הוא זמן רתיחת היצר וצריך שמירה מעולה', הרי לנו מדבריו שבשנים אלו היצר הרע פועל באדם הרבה יותר. וכ"ש בחורי ישיבות שמלבד הניסיונות שעוברים בבחירתם, ע"פ רוב לא נחשפים לפריצות בהיותם ספונים בבית המדרש, וכאשר נתקלים במראות של פריצות כ"ש בשייט בקיאקים שהוא דומה לחוף ים, שעלולים להיכשל ח"ו עוד יותר בכמה עבירות⁴.

התוכנית לא יצאה לפועל, כי הבחורים לא קמו בזמן לרבות גם את כל העיכובים עד שיצאו לדרך, ואם יתפללו שחרית כעת יגיעו לקיאקים רק לאחר השעה 10:00 בבוקר, כאשר בשעה כזאת כבר מגיעים אחינו החילונים והמקום פרוץ מכל וכל, ולא ידעו מה לעשות. לאחר דין ודברים התקשרו לרב חותה ושאלוהו מה לעשות, ואם יש מקום להקל בדבר. והורה להם הרב חותה שמותר להם לעשות שייט בקיאקים להנאתם במשך שעה-שעתיים ולאחר מכן יתפללו כמובן באופן שלא עובר זמן תפילה, וק"ש יקראו לפני השייט בקיאקים, וכ"ז שלא יכשלו ח"ו במראות אסורות, וטעמו ונימוקו להתיר זאת, כיון ששייט בקיאקים הוא דבר הכרחי וחיוני לבחורים, ובכלל הנופש בבין הזמנים הוא דבר נצרך מאד, ולא רק עבודה זהו דבר הכרחי. ודבר שהאדם נצרך והוא חיוני לו מותר לו לעשותו קודם התפילה. ודבריו הולכים להתפרסם בספרו החדש על הלכות תפילה 'ואני תפילה' שהולך לראות אור בקרוב. וכמובן שדבריו הם חידוש גדול להלכה, ולענ"ד ברור שהדבר תלוי מיהו הבחור שמבקש, ואם הוא בחור רציני ויר"ש, אזי פשיטא שההוראה בשבילו צריכה להיות, או להתפלל ותיקין או פשוט לוותר על השייט. וידידי הג"ר ירוחם ארלנגר שליט"א אמר לי שהוראת ההיתר הזה צריכה להיות להורי הבחורים, והיינו שאם ההורה מזהה שילדו לא יקום ותיקין ומאידך לקחת אותו לשייט זה נחוץ לו, אז בודאי יקח אותו לשם לפני התפילה. גם מו"ז מרן הגאון רבי נסים בן שמעון שליט"א אמר לי דמילתא דפשיטא היא שאין לזה שום היתר, ודברי הרב חותה אינם נכונים להלכה, אטו שייט בקיאקים נחשב לדבר חיוני ונצרך, וכי חסר בילויים ומשחקים שניתן לעשותם גם לאחר התפילה מבלי לפגום בעיניים. ולכן להלכה למעשה אין להתיר לעשות שייט לפני התפילה, ואין צד קולא בדבר, גם אם יצטרך לוותר לגמרי על השייט בגלל מראות אסורות. [ואמנם מצינו דמותר לאבל בתוך י"ב חודש לצאת עם בני משפחתו לטיול כי נחשב להם הטיול לצורך והכרח, אך שמה יש כמה טעמים להתיר ואינו ראייה לנידוד, וכעת אין כאן מקומו].

⁴ ולשם כך כבר זעקו גדולי הדור שצריך כל בחור ישיבה להתחתן מוקדם ולא להתעכב עד לגיל מאוחר, בפרט בדורנו דור פרוץ שקשה מאד להתגבר על ההרהורים, וכתבתי ע"ז בארוכה דברים קשים במעשה נסים (ענייני קדושה סי' לא) ע"ש. כמו"כ מו"ז מרן הגאון רבי נסים בן שמעון שליט"א מתריע על כך מפעם לפעם, ומביע דעתו בתוקף נגד אותם ראשי ישיבות שלא נותנים רשות לבחורים להתחתן מוקדם. ויצא כבר לאור קונטרס נפלא 'הגיע זמן' (להרה"ג ישראל עבוד) שמקיף בצורה

לאור הדברים נראה א"כ דדברי הגר"מ פיינשטיין זצ"ל נאמרו רק באדם מבוגר שכבר איננו צעיר לימים, דאף שעדיין יצר הרע מפריע לו ג"כ, אך כבר אינו בגדר 'רתיחת היצר', וא"כ הוא איננו צריך שמירה מעולה כמו אדם צעיר, ואדם כזה אה"נ אם הוא באמת סבור שלא יבוא לידי הרהור, יכול להתרחץ שמה כשהוא לצרכי רפואה וכאשר אינו מוצא מקום אחר שהוא בגדר ליכא דרכא אחרינא. כל זאת נראה לבאר בדעת האגרות משה.

אך אליבא דאמת מעולם זכיתי להבין דברי קודשו של הגאון האדיר הזה שהיה פוסק הדור של אמריקה וגאונותו נודעה בכל קצוי תבל, וכיצד יתכן להתיר לאדם ללכת לחוף ים מעורב מטעמי רפואה כשאין לו מקום אחר, הלא מה שכתב 'אם הוא סובר שלא יבוא לידי הרהור', זה לא יתכן, הרי אם אמרו שאין אפוטרופוס לעריות אפילו על חסיד שבחסידיים! (ירושלמי כתובות ח.) וא"כ על אחת וכמה וכמה באדם פשוט אף שהוא יר"ש, האם הוא יכול להעיד על עצמו שלא יסתכל עליהן, או שישתכל עליהן ולא יבוא מתוך כך לידי הרהור? אתמהא!⁵

זאת ועוד הרי כבר למדונו חז"ל שתאוות עריות הוא תאוה בלתי רגילה, כמו שאמרו (חגיגה יא: מכות כג:): 'גזל ועריות נפשו של אדם מחמדתן ותאוה להם', ועוד יותר מזה מצינו בגמ' יומא (עד:): דתאוות ההרהורים היא הנאה ותענוג יותר מגופו של מעשה ע"ש. ומה"ט כתב הח"ח (כלל י בבאר מים חיים) דבעריות לא מצינו היתר של 'אינו מתכוון' כמו שמצינו גבי ע"ז (כמבואר בפסחים כה:): לפי שבתאוות עריות גדולה כ"כ והיא חמורה יותר מיצר הרע דע"ז. וע"ז גופא אמרו בחולין (מד:): 'הרחק מן הכיעור והדומה לו', והיינו לא רק שעובר איסור אלא גם יש 'להתרחק' מאד מהכיעור.

נחזור לענייננו, שברור שאין להתיר בשום אופן ללכת לשייט בקיאקים במקומות מעורבים, דלא גרע מחוף ים מעורב שכל הפוסקים אסרוהו, והדברים פשוטים. ואה"נ יש אנשים יראי השם שבאים בשעות המוקדמות של הבוקר (בסביבות 8:00

מופלאה כל הענין הזה. וכעת (אב תשפ"ג) יצא לאור ג"כ קונטרס 'דעת תורה בגיל הנישואין' לידידי הרה"ג דוד נקי שליט"א מחבר סדרת הספרים 'בהלכה ובאגדה'.

⁵ ובכלל נראה לענ"ד דיתכן דבזמננו יש להחמיר בזה הרבה יותר, ויתכן דאף האגרות משה יאסור בזה, דתשובתו נכתבה בשנת תש"כ - לפני 63 שנה, ומאז עברו הרבה מאד שנים והמצב בחופים המעורבים של אחינו החילונים הוא מצב הרבה יותר גרוע ממה שהיה אז, כי החופים האלה כיום לא משמשים רק לרחיצה בים אלא גם למקום של פריצות עם כל המשתמע מכך, וא"א להעלות כאן על גבי הכתב מחמת שאלו דברים שהצניעות יפה להם ודי למבין בזה. וא"כ יתכן שבזמן הזה שהפריצות חוגגת שמה בצורה איומה ונוראה, גם האגרות משה יאסור כי בכה"ג בודאי שאינו יכול להיות סבור שלא יבוא לידי הרהור עבירה. (אף שגם בזמנו היה המצב גרוע, אבל אולי יכול היה לשמור עצמו אם הוא סבור כך, משא"כ בזמננו).

עד 10:00) ובשעות אלו המקום נקי ושמור ממראות אסורות, וכל העושה כן קדוש יאמר לו⁶. [ומצוי כן מאד בבחורי ישיבות שנוסעים מטעם הישיבה].

אך לצערנו כפי שנאמר לעיל, רובם לא מקפידים בזה ובאים לשייט בשעות מאוחרות יותר, וגם לא מסתדר לבוא בשעות מוקדמות כי קמים יותר מאוחר (כפרט בבין הזמנים) ומתפללים ועד שמתארגנים ליציאה וכו' השעון מתקתק ומתקדם – כך שבאים לשייט רק לאחר השעה 11:00 או אפילו בשעות הצהריים כאשר השייט כבר מלא בפריצות, וע"ז אנו כואבים ומצטערים⁷.

ונשאלתי מבחור ישיבה ירא שמים מרבים, שמשפחתו מתכננת ללכת לשייט בקיאקים במקום מעורב, והוריו בקשו ממנו לבוא יחד איתם, ולא יודע את נפשו כי מצד אחד לא רוצה לסרב להוריו, ומצד שני הוא רוצה לשמור על עצמו. והשבתי לו דפשוט שאסור לו ללכת לשם, ואין לו שום חיוב לשמוע להוריו בזה, כי הם בכלל מה שנאמר בגמ' ב"מ (לב.) אמרו לו אביו או אמו לעבור על דברי תורה לא ישמע להם, ומרן השו"ע (יו"ד סי' שמ סט"ו) פסק דאפי' אם אמרו לו הוריו לעבור על מצוה דרבנן לא ישמע להם.

ויתירה מזו נראה שהוריו המארגנים את השייט במקום מעורב שיש בו פריצות, היות וגורמים לכל המשפחה לבוא למקום כזה, הרי הם עוברים משום לפני עור לא תיתן מכשול, דמה יעשה הבן ולא יחטא⁸.

וגרוע מזה, פעמים רבות שההורים הורסים את ילדיהם בידיהם! אם לוקחים אותם למקומות כאלו שיש בהם פריצות⁹, הילדים עלולים לסיים את חייהם הרוחניים

⁶ או שיש שוכרים את המקום, כאשר בשעות אלו אין נכנס ואין יוצא, המקום שמור לחלוטין מכל רבב של מראות אסורות, ואמרו לי שיש בצפון הארץ מקום כזה שנקרא 'אינדי פארק'.

⁷ עוד רעה חולה ראיתי לעורר, דישנם מלונות שממוקמים צמוד לים, ופעמים רבות מסתובבות מתחת למלון נשים בבגד ים רח"ל (כיון שהולכות לים הסמוך) וא"א להימלט מזה, וכל פעם שיוצאים ונכנסים למלון נתקלים במראות אסורות ונוראיות אלו, ולענ"ד נראה ברור שאין שום היתר לשהות במלון כזה, אף שהמלון עצמו שמור, אין היתר לזה כלל. ולצערנו ישנם חרדים רבים שבבין הזמנים הולכים למלונות כאלו, ואציין לדוגמא את מלון 'רזידנס' בנתניה ועוד מלונות כיוצא בו, וה' הטוב יכפר בעד. ובכלל רבים לא נזהרים לערוך שמחה משפחתית במלונות שיש שם פריצות, וצריך לעורר על כך.

⁸ ולא תמיד ההורים נותנים את דעתם על דברים אלו. וכמו כן מצוי שההורים מאפשרים לילדיהם לצפות בסרט של חתונה שמשולב בו ריקודי גברים ונשים, וגם בזה עוברים בלפני עיור. עי' בזה בס' הרימו מכשול (פכ"ג סכ"ח הע' נד).

⁹ והרה"ג דוד שלום נקי שליט"א עורר לאחרונה הרבה על תופעה קשה עד מאוד שהלכה והתפשטה בשנים האחרונות, והוא מה שנקרא 'חוף משפחות', שנכנסים בו משפחות בערבוב אנשים ונשים בנים ובנות המשפחה, וזה לא יאומן שאדם המכנה את עצמו חרדי הולך עם משפחתו (בנים ובנות יחד עם משפחות אחרות) למקום כזה. עי' בארוכה בעלון 'ותתענג בדשן' (גליון 130) שמפרט כל הבעיות שיש

בבין הזמנים! ישנם בחורים רבים שהידרדרו לשאול תחתית רח"ל רק בגלל הוריהם, ואין לך לפני עיוור גדול מזה!¹⁰

ולצערנו ישנם הורים שבבין הזמנים מורים היתר לעצמם בכל מיני דברים, כאשר במשך השנה לא היו מעלים על דעתם להתיר בשום אופן. וכגון משפחות שבאות לנופש בטבריה, ואוכלים הכשר מסוים שלא אוכלים אותו במהלך השנה, ואני מתפלא עליהם, כיצד לפתע הכל משתנה?! או שהילדים רוצים ללכת למקום שיש בו פריצות וההורים לא עומדים בלחץ ונכנעים, וזה תופעה כאובה מאד.

צריך לדעת ולהשריש לילדים שקיום המצוות ושמירת ההלכה אינו רק באמצע הזמן כאשר כל אחד נמצא במסגרת שלו, אלא גם כשיוצאים לנפוש ולטייל¹¹. צריך לגדל את הילדים עם גאווה יהודית שלא מתפרשים על כלום! רק כאשר אין ברירה וההורים צריכים לבחור בלא"ה, או אז ישנם סדרי עדיפויות¹².

לאור האמור: במקרים רבים אף בליכא דרכא אחרינא אין להתיר בשום אופן. והיוצא מהדברים: א'. ים מעורב. ב'. אינטרנט פרוץ. ג'. עבודה כשנשים לא צנועות עובדות שם. ד'. שייט בקיאקים – בכל אלו אין להתיר אף כשאין דרך אחרת, כי א"א להימלט בהם מהסתכלות אסורה ומהרהורי עבירה.

בזה. גם הראשון לציון הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א פרסם בחשוון תשפ"ג מכתב בזה ופסק שהוא איסור מוחלט ואין לזה שום היתר בעולם.

¹⁰ סיפר הרה"ג אופיר מלכא שליט"א שסיפר לו בחור ישיבה שסטה מן הדרך לגמרי, ועזב את הישיבה התקלקל ונהפך להיות מופקר לכל דבר, ואותו בחור אמר לו: 'אני לא סולח להורים שלי, בגללם אני היום לא בישיבה ולא בן תורה, בחופש של בין הזמנים הם רצו להנות את כל המשפחה, לא היה להם כסף ללכת למלון או צימר סגור, לכן לקחו אותנו לכל מיני אתרי נופש למיניהם שלא היה שייך בכלל לשמור שם את העיניים, ומשם התחברתי לחברים לא טובים וכו', עכ"ד. ובאמת הוא פלא איך ההורים לא שמים לב כ"כ להשלכות ההרסניות שיוצא מתחת ידם, ואח"כ הם באים ובוכים על הילד שיצא לתרבות רעה שספק גדול אם יחזור בכלל אי פעם למה שהיה קודם. ע"ע בספר הנפלא ביותר 'לחנך בשמחה' למרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א (פט"ו עמ' תרמה והלאה) הדרכות והוראות בחינוך הילדים בימי החופש.

¹¹ כתוב בישיבה (מ, לא) 'וקווי ה' יחליפו כח', ונראה לרמוז שהוא תנאי קודם למעשה, כלומר בשביל להחליף כח צריך להיות 'קווי ה'.

¹² אני שמעתי מאיש חינוך גדול שכאשר הילדים רואים שההורים מתפשרים ומרפים, הם לא חושבים לרגע שהוריהם 'צבועים' כי יש להם אימון בהורים, אלא הם מאמינים שמידי פעם אפשר לעגל פינות ולהורות היתר בכל מיני דברים, וכך הם גדלים בצורה לא טובה.